

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta, 16.09.2022

§ 58

Lahti Aqua Oy

5951/00.04.00.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Tarkastusjohtaja Reijo Ollikka, p. 050 5594016

Päätös

Lautakunta merkitsi saadut selvitykset tiedoksi.

Esittelijä

Tarkastusjohtaja Ollikka Reijo

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee saadut selvitykset tiedoksi.

Asian käsittely

Lahti Aqua Oy:n edustajina paikalla olivat toimitusjohtaja Jouni Lillman sekä hallituksen puheenjohtaja Jetta Laakso. Puheenvuoroissa ja keskustelussa tuli esiin seuraavaa:

- Vesihuoltotoiminta Lahden seudulla on aloitettu jo 1910 luvulla,
- Lahti Aqua Oy on Lahden kaupungin omistama vesihuolto-yhtiö. Lahti Aqua Oy toimii emoyhtiönä konsernissa, johon kuuluvat tytäryhtiöt Aqua Palvelu Oy, Aqua Verkko Oy sekä LABIO Oy. Konsernirakenne koetaan hyväksi ja toimivaksi. Johtoryhmässä on kaikkien konserniyritysten edustus. Yhtiöllä on yhdeksän henkilön hallitus, Arja Rantala aloitti kesällä uutena jäsenenä,
- yhtiöstä voi olla ylpeä, yhtiön tunnusluvut ovat valtakunnan kärkeä (pääoman tuotto % 11,7, omavaraisuusaste % 37,5),
- työtyytyväisyys konserniyhtiöihin verrattuna parasta, myös yhtiön omien työtyytyväisyyskyselyiden tulokset kertovat hyvästä työssä viihtymisestä,

- Lahti Aquan operointialuetta ovat Lahti, Asikkala, Hollola, Kärkölä, Orimattila ja Iitti. Kunnossapidettävää vesihuoltoverkostoa on yhteensä 2 800 km. Vuonna 2021 vettä myytiin 8,32 milj. m³, jätevedettä laskutettiin 8,42 milj. m³,
- Lahden seudun pohjaveden määrä on valtakunnallisesti merkittävä. Suurimmat vedenottamot alueella ovat Jalkarannan, Hollolan ja Launeen vedenottamot. Jätevesi käsitellään neljällä jätevedenpuhdistamolla, joihin jätevedet kulkevat jätevesipumppaamojen kautta. Jätevedenpuhdistus järjestetään ympäristöluvan velvoitteiden mukaisesti,
- Labio Oy käsittelee biojätteitä ja lietteitä. Käsittelyssä syntyvä kaasu jalostetaan liikennebiokaasuksi ja jäljelle jäävä liete kompostoidaan yhdessä biojätteen kanssa ja hyödynnetään maanviljelyksessä ja viherrakentamisessa. Labion toiminnan tavoitteena on mm. kasvihuonepäästöjen vähentäminen. Labio Oy:n liikevaihto on noin 6,5 miljoonaa euroa ja liikevoitto noin 800 000 euroa,
- Lahti Aqualla on pitkäaikaisia lainoja kaupungin konsernipankkiin. Rahavirta kaupungille (osingot, lyhennykset ja korot yht.) noin 9,3 miljoonaa euroa. Yhtiö ei ole ottanut lisälainaa neljään vuoteen,
- Lahti on tiivis kaupunki, yli 90 % talouksista on mukana Lahti Aquan verkostossa. Kun uusien asuinalueiden kaavoitus etenee jollakin alueella, lisätään myös lähialueiden vanha asutus verkostoon,
- hulevesisopimus kaupungin kanssa, kaupunki maksaa yleisiltä alueilta noin 200 000 euroa vuodessa,
- Lahti Aqua tukee Vesijärvisäätiön toimintaa 200 000 eurolla vuodessa, 100 000 euroa suoraan ja 100 000 euroa kaupungin kautta. Lisäksi se osallistuu Vesijärven suojeluun ja huolehtii Vesijärven pinnan säätelystä. Porvoonjoen osalta yhtiö pyrkii vaikuttamaan hajakuormituksen ehkäisyyn,
- yhtiössä on kokonaisvaltainen riskienhallinta. Yrityksen suurin riski on pohjaveden saastuminen, Lahden alueelta onkin poistettu useita huoltoasemia valumariskien vuoksi. Mikäli yhden vedenottamon vesi saastuu esim. ilkvallan vuoksi tai muuten, suljetaan ko. vedenottamo ja altaat huuhdellaan varmuuden vuoksi. Lahti Aquan etuna on se, että on useampia vedenottamoita, joten vedensaanti ei vaarannu, lisäksi on varageneraattorit, myös hätävedenjakeleuun on olemassa säiliöt, jotka saadaan paikalle nopealla aikataululla.

Perusteluosa

Yhtiö

Lahti Aqua Oy on Lahden kaupungin kokonaan omistama vesihuolto-yhtiö. Yhtiö (LV Lahti Vesi Oy) perustettiin vuonna 1993. Yhtiön nimi muutettiin vuonna 2007 Lahti Aqua Oy:ksi. Samana vuonna perustettiin tytäryhtiöt Aqua Palvelu Oy sekä Aqua Verkko Oy.

Aqua Palvelu Oy tuottaa vesihuollon operatiiviset käyttö- ja kunnossapitopalvelut vedentuotannolle, jätevedenpuhdistamoille ja verkostoille Lahdessa ja Hollolassa. Aqua Verkko Oy omistaa Lahden vesihuoltotoiminnan omaisuuden eli tuotantolaitokset ja verkostot, joita se vuokraa emoyhtiölle. Aqua Verkko Oy teettää ja rahoittaa vesihuollon investoinnit. Emoyhtiö Lahti Aqua Oy vastaa vesihuoltotoiminnasta ja sen kehittämisestä sekä hoitaa konsernin hallinnon ja asiakaspalvelun.

Lahti Aqua Oy -al konserniin kuuluu myös Labio Oy (ent. Kujalan Komposti Oy). Labio Oy tarjoaa biojätteen ja puhdistamolietteen käsittelypalveluja teollisuudelle, jätehuollon operaattoreille sekä yhdyskunnille. Aqua konserni omistaa 60 % Labio Oy:n osakkeista. Lahden kaupunkikonsernin omistusosuus Labiosta on 83,43 %.

Toiminta-alue ja tunnuslukuja

Lahti Aqua Oy:n toiminta-alueella asuu 145 000 ihmistä. Lahden lisäksi hoidetaan palvelusopimuksen perusteella Hollolan vesihuolto. Tarkastuslautakunnan edellisen käynnin (v. 2018) jälkeen toiminta-alue on laajentunut myös Orimattilaan (Pennala), littiin (Vuolenkoski) ja Kärkölään.

Lahti Aqua Oy on hoitanut sopimuksen perusteella Hollolan vesihuollon vuodesta 2008 alkaen. Nykyinen sopimus on tehty viisivuotiskaudeksi, josta on ensimmäinen vuosi menossa.

Vakituisen henkilöstön määrä Aqua konsernissa on noin 80 henkilöä. Henkilöstön määrä on vähentynyt kymmenellä edellisestä tarkastuslautakunnan käynnistä.

Hollolan-Lahden vesilaitoskuntayhtymä

Vesilaitoskuntayhtymä on perustettu vuonna 1973. Lahden osuus peruspääomasta on 40 % ja Hollolan 60 %. Kuntayhtymä pumppaa, käsittelee ja myy vettä osakaskunnille. Vettä pumpataan Huljalan, Ruopan ja Sairakkalan lähteistä.

Toiminta on edelleen jatkunut kuntayhtymän puitteissa, vaikka se voitaisiin myös sulauttaa osaksi Lahti Aqua Oy:n toimintaa. Kuntayhtymän raskasta hallintojärjestelmää monine toimielimineen on viime vuosina kevennetty niin yksinkertaiseksi kuin mahdollista.

Vesimaksut

Lahti Aqua Oy:n vesimaksu (sis alv.24 %) on tällä hetkellä 3,94 €/m³ (=vesimaksu 1,53 €/m³ + jätevesimaksu 2,41 € m³). Lisäksi laskutetaan perusmaksua kulutuspaikasta riippuen. Yhtiön esittämien vertailutietojen mukaan veden hinta on edelleen 11 % alle verrokkikaupunkien keskiarvon (neljä vuotta sitten 19 % alle keskiarvon).

Talous ja tuloutus omistajalle

Koko Aqua konsernin liikevaihto oli vuonna 2021 ensimmäistä kertaa yli 40 milj. euroa (40,9 milj. €), vaikka veden kulutus on pidemmällä aikavälillä vähentynyt niin kotitalouksissa kuin teollisuudessa. Uudet vesikalusteet säästävät vettä ja veden säästökampanjat ovat muutenkin muodissa. Aqua konsernin liikevoitto vuonna 2021 oli 9,3 milj. euroa.

Osinkotuloutus vuoden 2022 talousarviossa omistajalle eli Lahden kaupungille on 850 000 euroa. Kun huomioidaan lisäksi konsernipankin lainojen korot, haittakorvaukset sekä vuokrat on Aqua konsernin kaupungille maksama euromäärä tänä vuonna yhtiön ilmoituksen mukaan noin 9 milj. euroa.

Investoinnit

Vesikonsernin investointeihin käytettiin 8,6 milj. euroa vuonna 2021. Vanhaa vesijohto-verkosta saneerattiin 16,6 km. Vesijohtoverkon vuotavuusprosentti on 4,7 %, mikä on valtakunnallisesti alhainen.

Yhtiön hallinto toimii pari vuotta sitten valmistuneissa uusissa toimitiloissa Kariniemen puhdistamon kyljessä.

Yhtiökohtaiset tavoitteet kaupungin talousarviossa

- edellytysten luominen veteen ja vesiosaamiseen sekä ympäristökuormituksen vähentämiseen perustuvien tuote- ja palvelukonseptien muodostumiselle,
- kaupungille kuuluvan vastuun kantaminen hulevesien hallinnasta asemakaava-alueella kaupungin puolesta, erikseen sovittavalla tavalla,
- oman pääoman tuotto vähintään 5 %

Tarkastuslautakunnan aiemmat arviot vesiasioihin liittyen

Tarkastuslautakunta on vesiasioden osalta aiemmin käsitellyt arviointikertomuksissaan mm:

- hulevesien käsittelyä, josta on sittemmin sovittu kaupungin ja yhtiön kesken, lisäksi on uusia innovatiivisia hulevedenkäsittelyratkaisuja,
- pohjaveden suojelua / Renkomäen soranoton laajentamista.

Kokouksessa käsiteltävät asiat mm.

- yleisesittely Aqua konsernin toiminnasta
- investointitarpeet
- yhtiön talouden näkymät
- hulevesien käsittely ja kaupungin kanssa tehty sopimus
- tilintarkastajan havainnot ja yhtiön kokemukset tilintarkastuksesta

Kokouksessa ovat läsnä asiantuntijoina yhtiön hallituksen puheenjohtaja Jetta Laakso ja toimitusjohtaja Jouni Lillman.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-